

**ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ.
ОСНОВНІ ВИДИ ЗАБРУДНЕНЬ ДОВКІЛЛЯ В УКРАЇНІ.
ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ НА ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ.**

Мета: ознайомити з поняттям «природно-ресурсний потенціал України»; систематизувати знання про основні забруднювачі навколишнього середовища; формувати навички роботи з відповідними картографічними матеріалами; визначити вплив різноманітних техногенних аварій на стан навколишнього середовища та здоров'я населення; удосконалювати вміння відбору інформації, її аналізу та систематизації, формувати екологічне мислення.

Обладнання: карти «Забруднення атмосферного повітря», «Загальне забруднення навколишнього середовища», «Екологічна ситуація в Україні», карта-схема «Забруднення довкілля України, ілюстративний матеріал.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Очікувані результати: учні навчаться:

- називати складники природно-ресурсного потенціалу України та види забруднень довкілля;
- характеризувати сучасну екологічну ситуацію в Україні;
- пояснювати сутність понять «екологічна ситуація»;
- аналізувати природно-ресурсний потенціал у різних регіонах України.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Привітання. Налаштування учнів на робочу атмосферу.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ УЧНІВ

Методичний прийом «Географічна асоціація»

Учні пишуть на дошці образи, які виникають у них зі словосполученням «навколишнє середовище», «природне середовище», «антропогенне середовище», «екологія», «забруднення навколишнього середовища», «аварія на Чорнобильській АЕС», «екологічна катастрофа».

Аналізуючи виступи учнів, роблять висновок про те, що ми живемо в антропогенному навколишньому середовищі, у якому щодня відбуваються зміни.

Методичний прийом «Мозковий штурм»

Проаналізуємо, які зміни ми спостерігаємо в середовищі, у якому мешкаємо (орієнтовані відповіді учнів):

- забруднення від побутових відходів (відсутність сортування сміття, на відміну від європейських країн);

- викиди вихлопних газів від автомобілів (сморід, що негативно впливає на здоров'я);
- викиди в атмосферу, поверхневі води, ґрунти шкідливих речовин від ТЕЦ, заводів;
- незаконний вилов цінних сортів риби (або відстріл тварин);
- несанкціонована вирубка лісів, цінних рослин, що занесені до Червоної книги;
- забруднення власного організму алкоголем, нездорового їжею, тютюном.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Все на землі, все треба берегти —
 І птаха й звіра, і оту рослину,
 Не чванься тим, що цар природи ти —
 Бо, врешті, ти його частинка.
 Друже мій, люби життя,
 Люби людей, природу,
 А кривду кинь у забуття,
 Як камінь в тиху воду.

Б. Лепкий

Спробуємо разом визначити ступінь негативного впливу людської діяльності на навколишнє середовище, а також розробити заходи, які б покращили стан природи, оскільки саме ваше покоління в майбутньому стане перетворювачем природного середовища, і без знань про закони природи, які утворювалися мільйони років, наслідки втручання в природне середовище можуть стати непередбачуваними. Знати закони природи — це передбачити наслідки своїх дій, у цьому головне призначення людини розумної в цьому світі.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Методичний прийом «Знайди пару»

На столах в учнів є картки з поняттями з теми. Учитель читає визначення, учні знаходять відповідне поняття і піднімають картку: природа, біосфера, географічна оболонка, колообіг речовин, екологія, екологічна криза.

Усе, що нас оточує
Частина оболонки Землі, населена живими організмами
Найбільший природний комплекс, який об'єднує всі оболонки Землі
Переміщення речовин з органіки до неорганіки
Стан біосфери, за якого відбуваються незворотні зміни в живих організмах і їхніх угрупованнях
Наука про взаємодію живих організмів з довкіллям

Методичний прийом «Бесіда»

- Поясніть поняття «географічне та навколишнє середовище».
- Чи подібні ці поняття? Поясніть свою думку.

Методичний прийом «Створи схему» «Види природних ресурсів»

Природні ресурси є вичерпні та невичерпні. Розмістіть їх у схемі. Наведіть приклади.

Методичний прийом «Час підручника»

Відповіді порівняйте з текстом підручника. Чому зараз таке актуальне питання про взаємодію природи і суспільства?

Аналіз схеми (схема у додатку)

Методичний прийом «Nota bene» (замітка на полях)

Природні ресурси — це джерело енергії, без якої неможливо уявити сучасний світ (паливні корисні копалини, гідроенергія, ядерне паливо, енергія сонця, вітру, припливів).

Природні ресурси — засоби і предмети праці людей (земельні угіддя, водні транспортні шляхи, вода для зрошення і промислових потреб), сировина й матеріали для виробництва (мінеральна сировина, лісові ресурси, «технічна вода», атмосферне повітря). Людина не може обійтися без води, овочів, продуктів рибальства, продуктів харчування рослинного і тваринного походження.

Методичний прийом «Картографічний практикум»

Аналіз карти «Екологічна ситуація в Україні». Більшість території України, за визначенням екологів, є зоною екологічного лиха. Невтішні фактори, що підтверджують це, запишіть у зошит:

- за один рік велике місто викидає в атмосферу близько 3 млрд т відходів;
- підприємства України скидають у гідросферу 50 млн т отруйних речовин;
- 21 % усіх захворювань жителів України пов'язані із забрудненням навколишнього середовища;
- могутність і безсилля людини продемонструвала Чорнобильська катастрофа, роботи з ліквідації наслідків якої ще незакінчені.

Методичний прийом «Час підручника»

Робота в парах.

Учні об'єднуються в пари і працюють над матеріалом підручника.

Завдання. Дайте визначення терміну «екологічна ситуація»; чим спричинено більшість екологічних проблем в Україні; поясніть термін «техногенна катастрофа, або аварія», наведіть приклади подібних дій.

Після виконання роботи підбивають підсумки.

Методичний прийом «Робота з ілюстраціями»

Завдання. Визначення основних типів природних ресурсів: земельний; біологічний; водний; мінерально-сировинний; будівельний; генетичний; потенціал самоочищення.

Методичний прийом «Географічний кінозал»

Перегляд і подальше обговорення відеофрагмента про джерела забруднення навколишнього середовища

Джерело: (<http://www.youtube.com/watch?v=2IuOVvPzH3c&feature=related>).

Під час перегляду учням пропонують скласти список основних забруднювачів навколишнього середовища України.

Методичний прийом «Проблемне питання»

Оцініть ситуацію, що склалась після аварії на Чорнобильській АЕС. Як ця аварія вплинула на життєдіяльність населення Землі? Чи можна вважати, що ця аварія планетарного масштабу?

V. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

Методичний прийом «Картографічний практикум»

Користуючись картами атласу, визначте, у яких областях України ступінь забруднення навколишнього середовища найбільший, у яких — найменший. Де зосереджені райони екологічної катастрофи? Які причини такого ступеня забрудненості областей України?

VI. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

Доповніть речення описанням власної поведінки в нижченаведеній ситуації:

- коли я думаю про природу, мені спадає на думку...
- найбільшою екологічною проблемою, на мою думку, є...
- якщо б мені вдалося вирішити одну екологічну проблему, це було б...
- якщо хтось жорстоко поводить з тваринами, я...
- коли я бачу, як на вулиці викидають сміття, я думаю...

У кінці підбиваються підсумки в оцінюванні найбільш активних учнів.

Екологічна ситуація в Україні тісно пов'язана зі станом природних умов і природних ресурсів, з технологіями їх використання і добування, переробки й охорони.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- Опрацювати § 40 підручника.
- Окремим учням підготувати повідомлення про природоохоронні території нашої області.

